

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นหัวใจสำคัญของการผลิตครู และเป็นประสบการณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่นักศึกษาฝึกหัดครูจะขาดเสียมิได้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะช่วยให้การผลิตครูมีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่เหมาะสม สถาบันผลิตครูจะต้องดำเนินงานและพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาครูให้เป็นครูที่ดีในอนาคต โดยยึดหลักการเรียนรู้ดังนี้ คือ การเรียนที่ละน้อยอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม ปฏิบัติอย่างจริงจัง และการรู้ผลทันทีเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้¹ ในการวัดประสบการณ์วิชาชีพครู ควรจะให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติต่อเนื่องกันเป็นระยะ ๆ ไม่ฝึกเพียงช่วงเดียว และให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ไปทีละขั้นตอน เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังนั้นสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ จึงได้กำหนดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ในหลักสูตรซึ่งผู้เรียนทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกำหนดเวลาและหน่วยกิตที่ได้ระบุไว้

ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้ไปสู่เป้าหมายอย่างถูกต้อง ดังเช่น คณะอนุกรรมการดำเนินงานพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครู กรมการฝึกหัดครูได้กำหนดวัตถุประสงค์ของแนวปฏิบัติในการดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของครูและ เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพให้แก่ศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง
2. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้งานตามหลักสูตรในระดับที่สอนได้แจ่มแจ้ง กว้างขวางจากการฝึกปฏิบัติ และ เรียนรู้ประสบการณ์จากสถานการณ์จริงในรูปแบบต่าง ๆ

¹ กรมการฝึกหัดครู, แนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2525

3. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทฤษฎีและปฏิบัติให้สอดคล้องกัน และสามารถนำไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้เหมาะสมและบังเกิดผลดี

4. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตนเองและรู้จักพัฒนาตนในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

5. เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาชุมชนและเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อสนองต่อการพัฒนาชุมชน

6. เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู¹

นอกจากนี้ ดีวอร์ (Devor) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างและการจัดระบบการศึกษา

2. เพื่อให้นักศึกษาได้รับปรุงบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต

3. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการนำเทคนิค วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ไปทดลองใช้

4. เพื่อให้นักศึกษาได้มีความสามารถในการเลือกใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับ

บทเรียน

5. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการมีมนุษยสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น

6. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกใช้เทคนิคการวัดผลและประเมินผล²

จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ตั้งได้กล่าวมา มีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวเดียวกันคือ ต้องการให้นักศึกษาได้นำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนในห้องเรียนไปใช้ในการปฏิบัติ ให้นักศึกษาได้ตรวจสอบความสามารถ บุคลิกภาพของตนและทัศนคติของการเป็นครู เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนออกไปประกอบอาชีพจริง ตลอดทั้งยังต้องการให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้รู้จักการแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับคนอื่น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน

¹ กรมฝึกหัดครู, แนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู นุทธศักราช 2525, หน้า 7.

² John W. Devor, The Experience Student Teaching (New York: McMillan Co, 1970), p.6-9.

ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ นักศึกษาครูมักจะประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้อาจจะมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านภูมิหลังของนักศึกษาแต่ละคน และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาทิเช่น อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง ตลอดจนบุคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ ควรจะได้ร่วมกันแก้ไขและให้คำแนะนำที่เหมาะสม เพราะจะช่วยให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาได้มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเฉพาะนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง 6 แห่ง โดยจะแยกกล่าวไว้ 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 องค์กรประกอบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

ตอนที่ 1 องค์กรประกอบที่มีบทบาทในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

องค์กรประกอบในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่จะช่วย เสริมสร้างให้นักศึกษาครูประสบผลสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย

1. สถาบันฝึกหัดครู
2. โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
3. อาจารย์นิเทศก์
4. อาจารย์ที่เลี้ยง
5. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

สถาบันฝึกหัดครู

สถาบันที่มีหน้าที่ในการผลิตครูและรับผิดชอบในเรื่องการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ วิทยาลัยครู ซึ่งกรมฝึกหัดครูได้กำหนดให้วิทยาลัยครูจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแก่นักศึกษาครูทุกปี เพื่อเตรียมให้นักศึกษาครูได้มีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูจนสามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีโอกาสเรียนรู้สภาพความเป็นจริงของงานในรูปแบบต่าง ๆ ตามลักษณะงานและช่วงเวลาที่กำหนดตามลำดับ การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูมีระยะเวลาในแต่ละระดับดังนี้ ในหลักสูตร 4 ปี ไม่น้อยกว่า 30 สัปดาห์ ในหลักสูตร 2 ปี ไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สำหรับการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงได้จัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มเวลา โดยได้ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครูของกรมฝึกหัดครู คือ แบ่งขั้นตอนในการจัดออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาและสังเกต จัดให้ในปีแรกของหลักสูตร เป็นการออกไปศึกษาและสังเกต ในสถานการณ์จริงในโรงเรียน และสภาพชุมชนที่สัมพันธ์กับโรงเรียนโดยใช้เวลา 1 สัปดาห์ ภายใต้การดูแลนิเทศของอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครูในภาคเรียนนั้น และอาจารย์ที่เลี้ยงของโรงเรียน

2. การเป็นผู้ช่วยครู จัดให้ในระยะที่สองของหลักสูตร เช่น หลักสูตร 4 ปี การเป็นผู้ช่วยครูจะจัดไว้ในปีที่ 2 นักศึกษาจะถูกส่งให้ออกไปร่วมฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูกับครูอาจารย์ ในโรงเรียน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้งานด้านต่าง ๆ โดยใช้เวลา 2 สัปดาห์ ภายใต้การดูแล นิเทศของผู้สอนวิชาชีพครูรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในภาคเรียนนั้น

3. การทดลองสอน จัดให้ในระยะที่ 3 ของหลักสูตร (ปีที่ 3 สำหรับหลักสูตร 4 ปี และภาคเรียนที่ 3 สำหรับหลักสูตร 2 ปี) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้นำหลักการและวิธีการที่ได้เรียนรู้ ในวิชาวิธีสอนไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริง ว่าสิ่งที่เรียนไปนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้มากน้อย เพียงใด และมีแนวทางจะปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้อย่างไร ทั้งนี้มิได้เล็งผลเลิศที่ผล การทดลองของนักศึกษา แต่มุ่งที่จะให้นักศึกษาได้มีโอกาสนำสิ่งที่เรียนไปทดลองและรู้แนวทางที่จะแก้ไขปรับปรุงทั้งตนเองและวิธีการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ภายใต้การดูแลนิเทศของอาจารย์ ผู้สอนวิธีสอนวิชาเฉพาะ ตามวิชาเอกและวิชาโท ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนนั้น โดยใช้ระยะเวลาฝึก 3 สัปดาห์

4. การฝึกสอนเต็มรูป คือ ประสบการณ์วิชาชีพที่ทางวิทยาลัยจัดให้ในปีสุดท้ายของ หลักสูตรก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา เพื่อมุ่งให้นักศึกษานำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามาแล้ว ทั้งหมดไปฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูทุกอย่าง เสมือนเป็นครูประจำการคนหนึ่ง ภายใต้การนิเทศ ของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศของวิทยาลัย โดยใช้ระยะเวลาฝึก 1 ภาคเรียน¹

การส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยครูจะต้องมีหน่วยงานกลาง ที่รับผิดชอบในการวางแผนจัดระบบ และประสานงานประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้การฝึกประสบการณ์ วิชาชีพดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ ด้วยเหตุนี้การดำเนินงานประสบการณ์วิชาชีพครูจึงควรมีหน่วยงาน ที่เรียกว่า สำนักงานประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

---

¹วิทยาลัยครูพระนคร, คู่มือประสบการณ์วิชาชีพครู ระยะฝึกสอนเต็มรูป (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานประสบการณ์วิชาชีพครู วิทยาลัยครูพระนคร, 2528), หน้า 3.

1. ร่วมกับภาควิชาทำการคัดเลือกโรงเรียนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพตาม เกณฑ์ที่วิทยาลัยกำหนด
2. ประสานงานกับภาควิชา คณะวิชา เกี่ยวกับรายชื่อนักศึกษาและรายชื่ออาจารย์นิเทศก์ที่จะประจำโรงเรียนต่าง ๆ
3. ประสานงานกับโรงเรียนที่จะส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพล่วงหน้า และตลอดกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด
4. จัดทำคู่มือปฏิบัติแบบประเมินผลและสมุดบันทึกต่าง ๆ สำหรับผู้นิเทศก์ และนักศึกษาได้ใช้ในการฝึกประสบการณ์
5. จัดทำเรื่องเบิกค่ายานพาหนะเดินทางในการออกปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์
6. ประสานงานกับภาควิชา เอกจัดปฐมนิเทศและสัมมนาหลังฝึกประสบการณ์
7. รวบรวมผลการฝึกประสบการณ์ ส่งฝ่ายทะเบียนและวัดผลของวิทยาลัย¹

นอกจากนี้ เคอร์มีท เอ คูก, เอ็ม แอล วิลท์ และ วาย มิลเดรด วูฟเตอร์ (Kermit A. Cook, M.L. Wilt and Y. Mildred Woofter) ได้กล่าวว่า ก่อนออกฝึกสอน วิทยาลัยควรจัดประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ให้ศึกษาคำรา หลักสูตร และคู่มือครูโดยละเอียด จนเข้าใจอย่างถ่องแท้
2. ให้ได้ดูการสาธิตการสอนที่ถุกวิธีหลาย ๆ วิธี
3. ให้ทดลองฝึกสอนโดยเป็นครูฝึกสอนเพื่อน
4. จัดประชุมอภิปรายทั้งก่อนและหลังการฝึกสอน เพื่อน
5. ให้ฝึกทำอุปกรณ์การสอนและฝึกวิธีใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ
6. ให้ไปสังเกตการสอนของครู และศึกษาสังเกตพฤติกรรมของเด็ก
7. ให้มีส่วนร่วมในการสอน และช่วยครูทำงานขณะที่ไปสังเกตการสอน
8. ให้รู้จักวิเคราะห์ถึงเหตุผล และการสอนที่ดีและไม่ดี²

¹วิทยาลัยครูพระนคร, คู่มือประสบการณ์วิชาชีพครูระยะฝึกสอนเต็มรูป, หน้า 27.

²Kermit A. Cook, M.L. Wilt and Y. Mildred Woofter, Student Teaching in the Secondary School (Iowa: WM.C. Brown Co., 1970), pp.1-5.

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น สถาบันฝึกหัดครูมีบทบาทสำคัญต่อการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูให้นักศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะงานประสบการณ์วิชาชีพครูไม่จำกัด เฉพาะการฝึกสอน ในปีสุดท้ายก่อนที่นักศึกษาจะจบการศึกษาเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุมถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่จะ เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ที่จัดให้มีผู้เรียน ตั้งแต่ปีแรกที่เข้าศึกษาจนกระทั่งปีสุดท้ายก่อนจบการศึกษา ด้วยการจัดประสานทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถของตนไปทีละน้อยอย่างมีขั้นตอน และได้ประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยมีสำนักงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำหน้าที่ประสานงานกับภาควิชาต่าง ๆ กับโรงเรียนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และดำเนินงานในเรื่องการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครู การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ตลอดจนการประเมินผลนักศึกษา เพื่อให้โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยครู ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีบทบาทต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาเป็นอย่างมากเช่นกัน เพราะเป็นแหล่งที่นักศึกษาครูจะต้องออกฝึกการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู การพัฒนาชุมชน รวมทั้งได้มีโอกาสนำเอาความรู้ ความสามารถจากการที่ได้เรียนรู้ในภาคทฤษฎีไปปฏิบัติงานจริงและรู้จักการใช้ปฏิภาณ ไหวพริบในการแก้ปัญหาจากการสอนและการปฏิบัติงาน ขณะที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอยู่ การที่จะส่งนักศึกษาครูออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของวิทยาลัยครูแต่ละแห่งจะต้องมีเกณฑ์การคัดเลือกที่เหมาะสม อาทิ เช่น

1. เป็นโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือและต้องการนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
2. เป็นโรงเรียนที่มีครูและบุคลากรพร้อมที่จะรับผิดชอบงานของนักศึกษา
3. มีความปลอดภัยทั้งนักศึกษาและอาจารย์นิเทศก์
4. การคมนาคมและระยะทางมีความสะดวกพอสมควร
5. เป็นโรงเรียนที่ได้มาตรฐานทางการจัดการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี¹

¹วิทยาลัยครูสกลนคร, เอกสารนโยบายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ

นอกจากนี้โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังมีหน้าที่และบทบาทต่อนักศึกษาครูที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพดังต่อไปนี้

1. ประมุขนิเทศนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น แนะนำโรงเรียน นักเรียน ชุมชน แหล่งวิชาการ ระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน การวางตัวของนักศึกษา ฯลฯ
  2. มอบหมายให้นักศึกษาอยู่ในความดูแลของอาจารย์พี่เลี้ยง
  3. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษา
  4. ให้ความร่วมมือในเรื่องอุปกรณ์การสอน
  5. ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาส่งให้วิทยาลัยครู
- ประสานงานกับคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของวิทยาลัยครู¹

จะเห็นว่า โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความสำคัญต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครูมาก เพราะ เป็นสถานที่ที่นักศึกษาจะนำเอาความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วทั้งหมดไปฝึกปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในหน้าที่ของครู อาทิเช่น งานสอน งานกิจกรรมนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาสังคมและงานพัฒนาตนเอง ดังนั้นในการเลือกโรงเรียนที่จะใช้สำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาครู วิทยาลัยครูควรมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ เป็นโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือกับวิทยาลัยครู มีความพร้อมทุกด้าน อยู่ใกล้วิทยาลัยครูหรือหอพักของนักศึกษา มีความปลอดภัยและสะดวกต่อการเดินทาง ทั้งนี้เป็นเพราะจะทำให้เกิดความสะดวกต่อการติดต่อประสานงานระหว่างวิทยาลัยครูกับโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งจะมีผลให้นักศึกษาครูได้รับประสบการณ์ที่ดีและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพอีกด้วย

อาจารย์นิเทศ

อาจารย์นิเทศมีความสำคัญและมีบทบาทต่อนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นอย่างมาก เพราะอาจารย์นิเทศจะต้องสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของนักศึกษาในขณะทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในโรงเรียนเป็นประจำ นอกจากการสังเกตการสอน

¹วิทยาลัยครูพระนคร, คู่มือประสบการณ์วิชาชีพครูระยะฝึกสอนเต็มรูป, หน้า 23-24.

และให้คำแนะนำแก่นักศึกษาแล้ว อาจารย์นิเทศก์ยังมีหน้าที่รับฟังความก้าวหน้าของนักศึกษาจาก อาจารย์ที่เลี้ยงอีกด้วย และด้วยความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่เลี้ยง ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ประสานงานที่สำคัญระหว่างโรงเรียนฝึกประสบการณ์ วิชาชีพและวิทยาลัยครู ดังนั้นการคัดเลือกผู้ที่จะทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ เพื่อออกไปปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการฝึกงานของนักศึกษานั้น สถาบันฝึกหัดครูควรพิจารณา ผู้ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ เชิงปฏิบัติ
2. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาบ้างแล้ว
3. เป็นผู้ที่มีสัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์ที่ดี สามารถจะติดต่อกับคนทุกระดับได้ ไม่ว่าจะ เป็นนักศึกษาครู อาจารย์ของโรงเรียนและประชาชนทั่วไปในท้องถิ่นด้วย
4. เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดีและเหมาะสมกับหน้าที่
5. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มีคุณธรรมและน้ำใจ¹

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ขึ้นอยู่กับ อาจารย์นิเทศก์ ซึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าวมาแล้ว และอาจารย์นิเทศก์จะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาอีกด้วย ด้วยเหตุนี้อาจารย์นิเทศก์จึงมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เตรียมให้นักศึกษาได้ทราบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนล่วงหน้า
2. เตรียมให้นักศึกษาได้ทราบระบบบริหารของโรงเรียนที่จะไปทำการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ
3. เตรียมให้นักศึกษามีบุคลิกภาพและสมรรถภาพที่ดีก่อนไปทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
4. วางแผนงานร่วมกับโรงเรียนที่จะไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
5. ประชุมร่วมกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
6. วางแผนร่วมกับอาจารย์ที่เลี้ยง

---

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, โครงการส่งนิสิตนักศึกษาออกไปฝึกวิชา ชีพครู (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521), หน้า 9.

7. ควบคุมและนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
8. เป็นผู้นำในการวัดผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา
9. รับฟังการประเมินผลความก้าวหน้าทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

จากอาจารย์ที่เลี้ยง

10. ให้คำแนะนำพิเศษแก่นักศึกษาในกิจกรรมบางอย่าง เช่น การใช้อุปกรณ์การสอน การจัดห้องเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน การวัดผล การศึกษาเด็ก เป็นรายบุคคล และการควบคุมชั้น¹

กรมการฝึกหัดครู ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์โดยแบ่งออกไว้ ดังนี้

หน้าที่ทั่วไป

1. ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ วิทยาลัยครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่จัดส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงาน
2. เป็นผู้ประสานงานกับนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง ครูใหญ่ อาจารย์ในวิทยาลัยครู และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. อำนวยความสะดวกในการเดินทางไปประจำหน่วยและกลับของนักศึกษา
4. จัดทำเอกสาร คู่มือครู และวารสารที่เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
5. จัดสวัสดิการให้แก่ นักศึกษา เช่น การเงิน ธนาณัติ จดหมาย และพัสดุ ยารักษาโรค การรักษาพยาบาล ที่พัก และเครื่องใช้
6. เป็นที่ปรึกษาของนักศึกษา
7. ควบคุมดูแล และจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
8. สำรอง พิจารณา คัดเลือก ขยาย และยุบหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
9. ควบคุมความประพฤติ ดูแลทุกข์สุขและความปลอดภัยให้แก่ นักศึกษา

¹ ประเทิน มหาจันทร์, คู่มือการฝึกสอน (วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน, มปป.),

10. ศึกษารวบรวม สถิติ ข้อมูล และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการศึกษาของท้องถิ่น แก่คณะอาจารย์ในวิทยาลัยครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอน

11. ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนในการปรับปรุงโรงเรียน และพัฒนาท้องถิ่น

12. อ่านวยความสะดวกแก่โรงเรียนฝึกสอนในด้านสื่อการเรียน เอกสารและคู่มือ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอน การนิเทศการสอนและการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอน

13. รับผลการฝึกสอนจากกลุ่มโรงเรียนฝึกสอนหรือโรงเรียนฝึกสอน เพื่อเสนอ วิทยาลัยอนุวัติ

14. ประสานร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการบริการด้านวิชาการและวิชาชีพ ให้แก่ชุมชน

15. ร่วมประชุมและวางแผนงานร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานของศูนย์ประสบการณ์ วิชาชีพครู

หน้าที่นิเทศการสอน

1. ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาในด้านการสอน การปกครองชั้น การจัดห้องเรียน การจัดกิจกรรม และการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน

2. สังเกตการสอนของนักศึกษา และช่วยเหลือให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการสอน

3. แนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับ การจัดหา การเลือก การทำ และการใช้สื่อการเรียน ตลอดจนวิทยาการต่าง ๆ

4. ตรวจสอบ แนะนำ การทำกำหนดการสอนหรือ โครงการสอนและการทำบันทึกการสอน

5. วัดผลและประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษา

6. แนะนำระเบียบปฏิบัติราชการและวินัยครู

7. เป็นวิทยากรให้แก่อาจารย์ที่เลี้ยงและนักศึกษา

8. จัดปฐมนิเทศ เพื่อเตรียมตัวนักศึกษาให้พร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ

9. จัดสัมมนานักศึกษา อาจารย์ที่เลี้ยง ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

10. สาธิตการสอน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการสอน
11. แนะนำนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้บริหารโรงเรียนในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในงานด้านต่าง ๆ
12. แลกเปลี่ยนนโยบายและชี้แจงข้อสงสัย เกี่ยวกับงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
13. รับทราบปัญหา ปรีกษาหารือ และร่วมวางแผนกับทางโรงเรียนฝึกสอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขและพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา¹

นอกจากนี้วิทยาลัยครูพระนครยังได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์วิชาเอกไว้ดังนี้ อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่

1. ประมุขนิเทศน์ศึกษาก่อนส่งไปประจำโรงเรียน
2. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาด้านการสอนและความประพฤติ
3. ให้ความคิดเห็น เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาต่าง ๆ
4. ช่วยเหลือแนะนำด้านการเตรียมการสอน แนะนำแหล่งอุปกรณ์การสอน คู่มือการสอน
5. ตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติตามหน้าที่ของนักศึกษา เช่น ตรวจสอบบันทึกการสอนและบันทึกประจำวันของนักศึกษา ปรีกษาหารือร่วมกับโรงเรียนเกี่ยวกับกำหนดการสอนหรือโครงการสอน
6. นิเทศการสอนและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามแบบประเมินที่วิทยาลัยกำหนดอย่างน้อยภาคเรียนละไม่ต่ำกว่า 3 ครั้ง และบันทึกผลการประเมินลงในสมุดประจำตัวนักศึกษาให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง
7. สรุปผลการประเมินรวมครั้งสุดท้ายลงในแบบสรุปความคิดเห็น เกี่ยวกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพแต่ละคน ส่งมอบอาจารย์นิเทศก์ทั่วไปรับ ไปดำเนินการต่อไป²

¹ หน่วยงานนิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, คู่มือดำเนินงานการฝึกหัดครู เพื่อพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เพชรสยามการพิมพ์, 2525), หน้า 66-67.

² วิทยาลัยครูพระนคร, คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระยะฝึกสอน เดิมสรุป, หน้า 24-25.

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า อาจารย์ผู้นิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรจะได้มีหน้าที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา และงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์ รวมทั้งคณะครูอาจารย์ของโรงเรียนนั้น 6 ประการ คือ

1. เป็นผู้ประสานงานระหว่างวิทยาลัยกับโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและอาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัยเอง
2. เป็นผู้ให้คำแนะนำและข้อ เสนอแนะแก่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มอบงานที่เหมาะสมให้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
3. เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรวมทั้งให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับอาจารย์ที่เลี้ยง อาจารย์ใหญ่และครูอาจารย์อื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
4. เป็นผู้ริเริ่มและ เป็นผู้แนะแนวทางในทุกกรณีเพื่อส่งเสริมศักดิ์ศรีของตัวนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเอง
5. เป็นผู้ช่วยเสนอแนะอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์อื่นในการจัดหา จัดซื้ออุปกรณ์ และวัสดุต่าง ๆ มาใช้ในการสอน
6. เป็นผู้สนับสนุนและช่วยเหลือให้มี โดยการฝึกอบรมครูประจำการที่ทำหน้าที่ครู อาจารย์ที่เลี้ยง ผู้ประสานงานกับคณะครูอาจารย์ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

และจาก เหตุผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า อาจารย์นิเทศก็มีหน้าที่และบทบาทต่อโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูหลายด้าน ผู้ที่จะทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก็ควรจะมี ความรู้ ความสามารถในเรื่องการนิเทศการสอน มนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ เป็นอย่างดี ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักศึกษา อาจารย์ที่เลี้ยง และช่วยให้นักศึกษาครูประสบความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เรียนจบออกไป เป็นครูที่ดี มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

อาจารย์ที่เลี้ยง

อาจารย์ที่เลี้ยง เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพราะเป็นผู้ที่จะต้องปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างใกล้ชิด อาจารย์ที่เลี้ยง เป็นผู้ ที่ทางโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้คัดเลือกและได้รับความไว้วางใจให้ เป็นตัวแทนร่วมมือกับ

วิทยาลัยครูในโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ การปฏิบัติงานของอาจารย์ที่เลี้ยงทุกอย่างจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู อาทิ เช่น วิธีสอน และการปกครองชั้น ในเรื่องเหล่านี้ศึกษายังขาดประสบการณ์อยู่มาก ดังนั้นการเลือกครูหรืออาจารย์เพื่อทำหน้าที่อาจารย์ที่เลี้ยงจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ต้องมีวุฒิทางครู
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. มีประสบการณ์และมีความสามารถในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนได้เป็นอย่างดี
4. เป็นครูประจำชั้นหรือประจำวิชาที่นักศึกษาจะต้องไปฝึกสอน
5. เห็นความสำคัญและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการนิเทศการสอน
6. มีประสบการณ์ในการสอน และมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้เป็นอย่างดี
7. สามารถทำงานร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนได้เป็นอย่างดี
8. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และมีความสามารถนำเอาทฤษฎีการสอน นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนได้
9. เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของครูที่เลี้ยงเป็นอย่างดี
10. สามารถนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาประกอบการสอนได้¹

อาจารย์ที่เลี้ยงเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการช่วยให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสำเร็จไปด้วยดี ความสนใจและความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่เลี้ยงมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลายสิ่งหลายอย่างในตัวนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฉะนั้นอาจารย์ที่เลี้ยงควรมีหน้าที่และความรับผิดชอบงานในขอบเขตดังนี้

1. อาจารย์ที่เลี้ยงที่ดีต้องทำหน้าที่ 2 ประการ คือ เป็นครูของนักเรียนทั้งหมดและเป็นครูของนักศึกษาฝึกสอน

¹วิทยาลัยครูจันทระเกษม, คู่มือการฝึกสอน (กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตการพิมพ์, 2522),

2. อาจารย์ที่เลี้ยงปรึกษาหารือร่วมกับครูใหญ่เกี่ยวกับแผนการทำงาน เพื่อเตรียมไว้สำหรับนักศึกษาฝึกสอน

3. อาจารย์ที่เลี้ยงควรช่วยให้นักเรียนฝึกสอนรู้จักวิเคราะห์การสอนของตนโดยบันทึกส่วนที่ดี และส่วนที่ควรปรับปรุง จากนั้นพูดคุยกับนักศึกษาฝึกสอน ได้วิจารณ์การสอนของตนเอง โดยอาจารย์ที่เลี้ยงเพิ่มเติมให้

4. อาจารย์ที่เลี้ยงควรบันทึกเกี่ยวกับการสอนของนักศึกษาฝึกสอนทุกครั้งที่ได้สังเกตการสอน

5. อาจารย์ที่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์ควรมีการพบปะ เมื่อพูดถึงส่วนดีและส่วนที่ควรปรับปรุง ในการสอนของนักศึกษาฝึกสอน

6. อาจารย์ที่เลี้ยงกับอาจารย์ใหญ่ ควรมีการพบปะ พูดคุยกัน เสมอ เกี่ยวกับความก้าวหน้าของนักศึกษาฝึกสอน

7. อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ควรร่วมกันสัมมนา เป็นกลุ่มในระหว่างภาคเรียน เพื่อหาแนวทางในการปัญหาการฝึกสอน

นอกจากนี้วิทยาลัยครูพระนครได้กำหนดหน้าที่และบทบาทของอาจารย์ที่เลี้ยงที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ดังนี้

1. ช่วยเหลือแนะนำและสาธิต เกี่ยวกับการสอน
2. ตรวจสอบแนะนำการบันทึกการสอนของนักศึกษาล่วงหน้าก่อนที่นักศึกษาจะสอน
3. ช่วยเหลือแนะนำและสาธิต เกี่ยวกับงานธุรการชั้นเรียน
4. ช่วยเหลือแนะนำ เกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน
5. นิเทศการสอนและประเมินผลการฝึกสอนตามแบบประเมินที่วิทยาลัยกำหนด
6. บันทึกข้อเสนอแนะประกอบการนิเทศการสอนและการประเมินผลลงสมุดประจำตัวของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ปรับปรุงตนเอง
7. สรุปผลการประเมินรวมครั้งสุดท้ายลงในแบบสรุปความคิดเห็น เกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอนแต่ละคน ส่งมอบให้ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนตามวันที่กำหนด²

¹วิทยาลัยครูเทพสตรีลพบุรี, แนวการนิเทศการสอน (ลพบุรี: ฝ่ายนิเทศการสอน วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2520) หน้า 3.

²วิทยาลัยครูพระนคร, คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระยะฝึกสอนเต็มรูป, หน้า 24.

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า อาจารย์ที่เลี้ยง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูประการหนึ่ง เพราะอาจารย์ที่เลี้ยงจะต้องทำหน้าที่คอยดูแลช่วยเหลือ แนะนำให้ กำลังใจ ส่งเสริมความรู้ วิธีสอน วิธีประเมินผล และวิธีปกครองชั้น แก่นักศึกษาครู และยัง ต้องคอยประสานงานกับอาจารย์นิเทศก์อยู่เสมอ อาจารย์ที่เลี้ยง เป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักศึกษา มากที่สุด อาจารย์ที่จะทำหน้าที่อาจารย์ที่เลี้ยงควรจะต้องมีประสบการณ์การทำงานและวุฒิทางครู มากกว่านักศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และที่สำคัญ ก็คือ อาจารย์ที่เลี้ยงจะต้องเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษาได้ประสบ ความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และนำไปปฏิบัติงานในวิชาชีพครูได้เป็นอย่างดี

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักศึกษาครู เพราะประสบการณ์วิชาชีพ ครูเป็นประสบการณ์ที่วิทยาลัยครูจัดให้นักศึกษาตามหลักสูตรของกรมฝึกหัดครู เพื่อให้นักศึกษาได้มี สมรรถภาพทั้งทางด้านความรู้ เทคนิควิธีและคุณลักษณะที่พร้อมจะออกไปประกอบอาชีพครูที่ดีได้ นักศึกษาที่จะออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องมีคุณสมบัติตามที่สถาบันฝึกหัดครูแต่ละแห่ง กำหนดไว้คือ จะต้องเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สำหรับหลักสูตร 4 ปี และชั้นปีที่ 2 สำหรับหลักสูตร 2 ปี และนักศึกษาจะต้องสอบผ่านวิชาการศึกษาทั่วไปวิชาครู และวิชาเอก-โทตามที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร ในขณะที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาจะต้องทำหน้าที่ทุกอย่างเหมือน อาจารย์ทั่วไป ดังนั้นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีลักษณะดังนี้ คือ มีความสุภาพ เรียบร้อย มีการสังคมดี การแต่งกายเรียบร้อย มีลักษณะภายนอกโดยทั่วไปดี ให้ความร่วมมือ กับทางโรงเรียนดี ฯลฯ เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถเข้าเป็นสมาชิกที่ดีของ โรงเรียนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้

ในขณะที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาต้องเผชิญกับสภาพการณ์ ต่าง ๆ หลายอย่างในโรงเรียน อบรม สันนิบาต และกุลชลี องค์สิริหระ ได้เสนอแนวปฏิบัติ แก่นักศึกษาครูในการปฏิบัติหน้าที่ไว้ดังนี้

1. พยายามสร้างทัศนคติและสร้างพฤติกรรมของตนเองตามแบบอย่างของครูอาชีพ
2. ปฏิบัติตนตามกฎหมายที่วางไว้ ไม่นินทา หรือเปิดเผยเรื่องราวต่าง ๆ ที่เห็นว่า

ไม่สมควร

3. มีความสามารถในการปกครองชั้น และให้ความสนใจนักเรียนอย่างทั่วถึง
4. สามารถใช้และเขียนภาษาไทยได้ถูกต้อง
5. มีความรับผิดชอบของงานในหน้าที่ของตน
6. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน¹

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนจะต้องทำหน้าที่เสมือนครูประจำการคนหนึ่ง ดังนั้นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาจะต้องปฏิบัติตนให้อยู่ในขอบเขตในเรื่องต่อไปนี้

1. ต้องระมัดระวังถ้อยคำในการพูดให้สุภาพเรียบร้อย
2. ไม่เสพของ เสพติดให้โทษและของมีนเมาทุกชนิด
3. ไม่เล่นการพนันทุกชนิด
4. ไม่ส่งเสียงและทำเสียงดังให้เป็นที่รบกวนผู้อื่น .
5. ไม่ประพฤติผิดชู้สาวและไม่ลักขโมย
6. ไม่ก่อการวิวาทและแตกความสามัคคีในหมู่คณะ
7. ต้องเชื่อฟัง เคารพผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์²

ถึงแม้ว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับอาจารย์ประจำของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการลงเวลาปฏิบัติราชการ หรือในด้านการลา แต่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะมีหน้าที่บางอย่างที่แตกต่างจากอาจารย์ประจำของโรงเรียน บ้างตรงที่นักศึกษาต้องทำหน้าที่ภายใต้การควบคุมของวิทยาลัย การประชุมวางแผน การวัดผล ตลอดจนหลักเกณฑ์บางอย่างต้องกระทำตามเกณฑ์ของวิทยาลัยที่ได้กำหนดไว้ ฉะนั้นหน้าที่ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ควรปฏิบัติในโรงเรียนอาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาระเบียบข้อบังคับการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้เข้าใจ

¹ อบรม สันภิบาล และกุลชลี องค์กริพร, ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ (คู่มือฝึกสอน) (กรุงเทพมหานคร: ปพท., 2524), หน้า 9.

² วิทยาลัยครูพระนคร, คู่มือประสบการณ์วิชาชีพครู ระยะฝึกสอนเต็มรูป, หน้า 8-9.

2. ศึกษาตัวบุคคลและแหล่งวิชาในโรงเรียนให้เข้าใจ เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ห้องพยาบาล ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ ห้องสมุด ตลอดจนห้องน้ำห้องส้วม

3. ศึกษางานในหน้าที่ที่ตนจะต้องทำ เช่น การสอนในวิชาที่ตนได้รับมอบหมาย การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาล เป็นเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด เป็นต้น

4. ศึกษาความเป็นไปของเด็กในชั้น ระเบียบข้อบังคับในชั้นให้เข้าใจ

5. ศึกษาเนื้อหาของวิชาที่ตนจะต้องสอนให้เข้าใจถ่องแท้

6. เตรียมบันทึกการสอน อุปกรณ์การสอนให้พร้อมก่อนสอน

7. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์อื่น ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ

8. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองนักเรียน

9. ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการควบคุมความประพฤติของนักเรียน เช่น การร่วมมือกับอาจารย์เวรควบคุมแถวนักเรียน สอดส่องความประพฤติของนักเรียน การลงโทษนักเรียน

10. ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในกิจกรรมบางอย่าง เช่น การจัดทำป้ายประกาศการรักษาความสะอาดของโรงเรียน

11. เข้าประชุมร่วมกับอาจารย์ของโรงเรียนในบางโอกาส

12. ให้การแนะแนวแก่นักเรียนที่มีปัญหา เมื่อถึงโอกาสอันควร

13. ศึกษา เด็ก เป็นรายบุคคลและ เป็นกลุ่ม¹

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนที่จะต้องปฏิบัติต่ออาจารย์นิเทศก์ ดังต่อไปนี้

1. มอบตารางสอนและตารางปฏิบัติงานให้อาจารย์นิเทศก์ภายในสัปดาห์แรกที่นิสิตไปประจำสถาบันฝึกสอน เพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้จัดตารางเวลาทำงานได้เหมาะสม

2. แจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ทราบล่วงหน้า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงตารางสอนหรือมีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องงดสอน

¹ ประเทิน มทาชันท์, คู่มือการฝึกสอน, หน้า 18-19.

๓. เมื่อนิสิตมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น ควรรีบแจ้งให้อาจารย์นิเทศก์ทราบอย่างตรงไปตรงมาและอย่างจริงใจ เพื่อขอรับคำแนะนำและความช่วยเหลือทันที

๔. ทำบันทึกเตรียมการสอนให้พร้อม เพื่ออาจารย์นิเทศก์จะได้ตรวจแก้ทุกครั้งไปนิเทศการสอน

๕. เข้าประชุมร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ทุกครั้งตามที่คณะกรรมการกำหนดนัดหมาย

๖. อำนวยความสะดวกแก่อาจารย์นิเทศก์ที่นิเทศการสอนนิสิตสาขาวิชาอื่น¹

อบรม สนิทบาล และกุลชลี องค์สิริพร ได้กล่าวถึงหน้าที่ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีต่ออาจารย์ที่เลี้ยงไว้ดังนี้

๑. ปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำชี้แจงของครูที่เลี้ยงในเรื่องการสอน การปกครองชั้นหรืออื่น ๆ

๒. ปรึกษาครูที่เลี้ยงกับการสอน การปกครองนักเรียน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น

๓. ช่วยครูที่เลี้ยงเตรียมเอกสารประกอบการสอน

๔. ช่วยทำสื่อการเรียนการสอน

๕. ช่วยตรวจการบ้าน

๖. ช่วยครูที่เลี้ยงทำงานอื่น ๆ ที่เห็นสมควร²

ละเมียด ลิ้มอักษร ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อนักเรียน สรุปได้ดังนี้

๑. รักเด็กของเด็กในแง่ดีเสมอ และให้โอกาสเด็กได้แสดงออกทั้งทางความคิดเห็น การพูด และการกระทำ

๒. ให้ความเสมอภาคแก่เด็ก โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา และฐานะ

๓. เข้าใจความถนัด ความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละคน

¹ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, แนวปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ปีการศึกษา 2526 (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์, 2526), หน้า 8.

² อบรม สนิทบาล และกุลชลี องค์สิริพร, ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ, หน้า 6.

4. รู้จักส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์
5. รู้จักจัดให้เด็กได้ทำงานตามความรู้ ความสามารถ
6. เป็นกันเองกับเด็ก ไม่วางตนสูงหรือต่ำเกินไป
7. ศึกษาเด็กแต่ละคน และรักษาเรื่องของเด็กเป็นความลับ
8. ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่านับถือรักใคร่ของเด็ก¹

จะเห็นได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาคู คือ ผู้ที่จะต้องปฏิบัติงานให้โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูบรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นนักศึกษาคูควรมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง เตรียมการสอน วิธีสอน การปกครองชั้น การวัดผลและประเมินผล และอุปกรณ์การสอนเป็นอย่างดี และในการปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากการสอน นักศึกษาคูจะต้องศึกษางานทางด้านธุรการ กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนอีกด้วย การทำงานร่วมกับบุคลากรหลายฝ่าย บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์จึง เป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตลอดภาคเรียน อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง ผู้บริหารและอาจารย์อื่น ๆ ในโรงเรียน เพื่อนักศึกษา และนักเรียนมีส่วนช่วยให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์วิชาชีพครูที่สมบูรณ์ สามารถนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพของตนได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2518 สมพร สุขแสน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครูเพชรบุรี" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสอนสังคมศึกษาในด้านความเข้าใจหลักสูตร การทำบันทึกการสอนและกิจกรรมการสอน การผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการประเมินผล โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาฝึกสอน 198 คน อาจารย์นิเทศก์ 17 คน และครูพี่เลี้ยง 155 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง มีความเห็นสอดคล้องกันว่า นักศึกษามีปัญหาในด้านความเข้าใจ เนื้อหาในหลักสูตร การทำบันทึก

---

¹ละเมียด ลิมาอักษร, คู่มือฝึกสอน (กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนการช่าง
วุฒิศึกษา, 2506), หน้า 12-13.

การสอนและกิจกรรมการสอน การผลิตและใช้อุปกรณ์ การประเมินผลในระดับปานกลาง แต่ นักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นว่า การสอนของตนอยู่ในระดับดีและระดับปานกลาง¹

ในปีเดียวกัน ประพนอม เดชชัย ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกสอนและเปรียบเทียบ ปัญหาของนักศึกษาที่มีวุฒิเดิม ม.ศ.5 กับวุฒิเดิม ป.กศ.สูง และนักศึกษาที่เคยเป็นครูกับไม่เคย เป็นครู โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 170 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่ นักศึกษาประสบส่วนใหญ่เกี่ยวกับ กระบวนการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดโครงการสอนของ คณะ และการปกครองชั้นเรียน และจากการเปรียบเทียบปัญหาระหว่างกลุ่ม ปรากฏว่า นักศึกษา ที่มีวุฒิเดิม ม.ศ.5 ประสบปัญหามากกว่า นักศึกษาที่มีวุฒิเดิม ป.กศ.สูง และนักศึกษาที่ไม่เคย เป็นครูประสบปัญหามากกว่านักศึกษาที่เคยเป็นครูมาแล้ว²

เกษม ศรีเคิมมา และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาและอุปสรรค ในการฝึกสอนของนักศึกษาระดับ ป.กศ.ปีที่ 2 วิทยาลัยครูนครสวรรค์" ในปี พ.ศ. 2518 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาในการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครูนครสวรรค์ โดยใช้แบบสอบถามนักศึกษาฝึกสอน 150 คน ครูพี่เลี้ยง 80 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่ นักศึกษาประสบมากที่สุดเรียงลำดับได้ดังนี้

1. ความหะว่งที่จะสอนให้สอดคล้องตามบันทึกการสอน
2. ความยุ่งยากในการบันทึกการสอน
3. การขาดความ เชื่อมั่นในการสอนระยะแรกของการฝึกสอน
4. ปัญหาในการคิดสร้างอุปกรณ์การสอน

¹สมพร สุขแสน, "ปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครู นครบุรี," (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2518), บทคัดย่อ.

²ประพนอม เดชชัย, "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่," (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2519), บทคัดย่อ.

5. ปัญหาที่เกิดจากการขาดหนังสือและ เอกสารในการเตรียมการสอน
6. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียนที่ไปฝึกสอนขาดงบประมาณช่วยเหลือในการทำอุปกรณ์การสอน
7. ปัญหา เกิดจากการพบ เด็กที่มีปัญหา
8. ปัญหาที่เกิดจากเด็กมักชอบแก่งแย่งกันทำกิจกรรมในชั้นเรียนจนเกิดความไม่เรียบร้อย¹

ในปี พ.ศ. 2519 พิศวง ธรรมพันทา ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาจำนวน 187 คน อาจารย์นิเทศก์ 28 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 40 คน ในโครงการฝึกสอนปีการศึกษา 2518 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาในการจัดและปกครองชั้นเรียน ปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ขาดทักษะในการใช้ภาษา ส่วนปัญหาในการสอน นักศึกษามีปัญหาในการขาดทักษะในการเตรียมการสอน การวางแผนการสอน การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การเลือกใช้วิธีสอน การจัดกิจกรรมและการใช้อุปกรณ์ สำหรับปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงให้ความใกล้ชิดและความอบอุ่นแก่นักศึกษาฝึกสอนน้อยไป และนักศึกษาฝึกสอนเองยังไม่สามารถประสานงานหรือร่วมมือกับกลุ่ม เพื่อนนักศึกษาฝึกสอนด้วยกันได้ดีพอ²

ในปีเดียวกัน ศิริพร วีระโชติ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับสไตล์การสอนของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" เพื่อต้องการศึกษาปัญหาและวิเคราะห์

¹ เกษม ศรีเต็มมา และคณะ, "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการสอนของนักศึกษาระดับ ป.กศ.ปีที่ 2 วิทยาลัยครูนครสวรรค์," (แผนกแผนงานและประเมินผล วิทยาลัยครูนครสวรรค์, 2518), (อัครสำเนา), หน้า 1-2.

² พิศวง ธรรมพันทา, "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), บทคัดย่อ.

การผลิตและการใช้วัสดุทัศนศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตฝึกสอนจำนวน 340 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีปัญหาในด้านไม่มีทักษะการใช้อุปกรณ์การสอน เกิดติดขัดระหว่างสอนเพราะว่าไม่ได้ฝึกซ้อมมาก่อน ไม่รู้กลวิธีในการสอดแทรกอุปกรณ์เข้าไปในบทเรียน อุปกรณ์การสอนมีมากเกินไป¹

ในปี พ.ศ. 2520 พัทธรินทร์ ลาวัณยกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาพลศึกษา ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์นี้เทศก์ 11 คน อาจารย์ที่เลี้ยง 39 คน และนิสิตฝึกสอน 61 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่นิสิตประสบในการฝึกสอนนั้นคือ การตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนเชิงพฤติกรรม การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมและสภาพนักเรียน อุปกรณ์และสถานที่ในการสอนไม่เพียงพอ และปัญหาในการเก็บรักษาอุปกรณ์²

ในปีเดียวกัน อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520" เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอนของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากนิสิตฝึกสอนในปีการศึกษา 2520 จำนวน 441 คน ผลการวิจัยพบว่า ในการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนมีปัญหาในด้านต่อไปนี้คือ การเตรียมและการดำเนินการสอน การควบคุมชั้นเรียน สื่อการสอน การจัดเตรียมงานของคณะ และปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนตามลำดับ และที่ไม่เป็นปัญหาเลยก็คือ งานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากการสอน³

¹ศิริพร วีระโชติ, "ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุทัศนอุปกรณ์ของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชา วัสดุทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519)

²พัชรินทร์ ลาวัณยกุล, "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), บทคัดย่อ.

³อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ, "ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520," (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522)

ในปี พ.ศ. 2521 วัลนา ชัยพงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพลศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาพลศึกษา ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์นิเทศก์ 21 คน อาจารย์ที่เลี้ยง 62 คน และนิสิตฝึกสอน 150 คน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่นิสิตฝึกสอนประสบในการฝึกสอนนั้นคือ ความยากลำบากในการวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ความยากลำบากในการตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ความยากลำบากในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ไม่เห็นข้อบกพร่องและขาดความรู้ในการแก้ไขข้อบกพร่องได้อย่างรวดเร็วถูกต้องทั่วถึง ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์และสถานที่ นิสิตขาดความคิดริเริ่มในการคัดแปลงอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรม ขาดการนำเครื่องมือทางโสตทัศนูปกรณ์มาช่วยสอน สถานที่ในการสอนไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน นิสิตฝึกสอนจำชื่อนักเรียนได้ไม่ครบทุกคน และจำนวนนักเรียนมากเกินไปจนจะดูแลรับผิดชอบได้ทั่วถึง¹

ในปีเดียวกัน สมศักดิ์ ปริบูรณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูในภาคตะวันตก" มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนการสอน การดำเนินการสอน การวัดผลและประเมินผล ใช้แบบสอบถามอาจารย์นิเทศก์ 47 คน นักศึกษาฝึกสอนจำนวน 218 คน ผลการวิจัยพบว่าด้านการวางแผนการเรียนการสอน ประสบปัญหาในเรื่องการสร้างเครื่องมือในการวัดผล และความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมและวิธีสอนแบบต่าง ๆ ด้านการดำเนินการสอนประสบปัญหาในเรื่องการจัดกิจกรรมและวิธีสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด การเสนอปัญหาให้นักเรียนร่วมอภิปราย และด้านการวัดผลและประเมินผลประสบปัญหาเรื่อง การประเมินผลอย่างมีกฎเกณฑ์ และการใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดผล²

¹วัลนา ชัยพงษ์, "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพลศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), บทคัดย่อ.

²สมศักดิ์ ปริบูรณ์, "ปัญหาการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521)

ในปี พ.ศ. 2522 ภัททนี ผาติกรวงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาสุขศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและสำรวจข้อเท็จจริงที่เป็นอุปสรรคในการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาสุขศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์นิเทศก์ 6 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 40 คน และนิสิตฝึกสอนวิชาสุขศึกษา 70 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตมีปัญหาในเรื่องการตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรม วัตถุประสงค์และสภาพนักเรียน ขาดการเตรียมตัวและตรวจตรา อุปกรณ์การสอนก่อนและหลังสอน ปัญหาเกี่ยวกับการปกครองชั้น คือ จำชื่อนักเรียนได้ไม่ครบทุกคน และอาจารย์นิเทศก์ยังเห็นว่า นิสิตฝึกสอนไม่มีเทคนิคและวิธีสอนวิชาสุขศึกษา ขาดความสามารถในการออกข้อสอบ ขาดความเข้าใจในเทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน¹

ในปีเดียวกัน จินตนา สุนทรวิภาต ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูระดับปริญญา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูระดับปริญญา ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงในโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาฝึกสอน 174 คน อาจารย์นิเทศก์ 48 คน และอาจารย์พี่เลี้ยง 44 คน ในโครงการฝึกสอนปีการศึกษา 2521 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาประสบปัญหาเรื่อง การขาดทักษะในการใช้ภาษา การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การตั้งคำถาม ความแม่นยำในเนื้อหาวิชา การเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสม การใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน การอธิบายและทักษะในการเร้าให้เกิดความสนใจ นอกจากนี้ยังประสบปัญหาในด้านการควบคุมอารมณ์ การปกครองชั้นเรียน และในด้านมนุษยสัมพันธ์²

---

¹ภัททนี ผาติกรวงษ์, "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาสุขศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์ปริศนาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522)

²จินตนา สุนทรวิภาต, "ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูระดับปริญญา," (วิทยานิพนธ์ปริศนามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), บทคัดย่อ.

ในปี พ.ศ. 2523 วรากรณ์ ปะทะยศ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์นิเทศก์ 20 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 40 คน และนิสิตฝึกสอน 100 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่นิสิตประสบขณะฝึกสอน คือ การขาดทักษะในการสอนและการวัดประเมินผลในวิชาวิทยาศาสตร์ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การขาดเครื่องมืออุปกรณ์วิทยาศาสตร์ในการทดลอง ความไม่สะดวกในการใช้ห้องปฏิบัติการ การที่นิสิตมีความวิตกกังวลในการสอนและบุคลิกภาพ¹

ในปี พ.ศ. 2525 นพพร พานิชสุข ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบปัญหาการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ระหว่างมหาวิทยาลัยรามคำแหงกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ระหว่างมหาวิทยาลัยรามคำแหงกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เลือกนักศึกษาที่ออกทำการฝึกสอนในภาคแรกปีการศึกษา 2524 จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง 78 คน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 122 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนมากประสบปัญหาการสอนไม่แตกต่างกัน ส่วนที่แตกต่างกันได้แก่ นักศึกษาไม่สามารถนำวิธีสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทำบันทึกการสอนไม่ทันตามกำหนดเวลา ไม่สามารถปกครองชั้นเรียนให้มีระเบียบวินัยได้ในขณะที่ทำการสอน ไม่สามารถหาอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน นโยบายด้านการสอนของโรงเรียนขัดแย้งกับนโยบายการสอนของคณะ เช่น โรงเรียนเน้นในเนื้อหาวิชาการมากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน²

¹ วรากรณ์ ปะทะยศ, "ปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), บทคัดย่อ.

² นพพร พานิชสุข, "การเปรียบเทียบปัญหาการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ระหว่างมหาวิทยาลัยรามคำแหงกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่," (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525)

ในปี พ.ศ. 2526 ลีริวัฒน์ ลายกนก ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนิสิตฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์และนักเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอนวิชาภาษาไทยของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในเรื่อง เวลาในการฝึกสอน การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมในห้องเรียน การวัดและประเมินผล บุคลิกภาพ และการปกครองชั้นเรียน โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตฝึกสอนวิชาภาษาไทย 13 คน อาจารย์นิเทศก์ 16 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 220 คน ผลการวิจัยพบว่า ในการสอนวิชาภาษาไทย นิสิตประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้คือ เกิดปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการสอนและการทำบันทึกการสอน นักเรียนไม่คุ้นเคยกับวิธีสอนแบบใหม่ ๆ สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยให้จัดกิจกรรม นิสิตไม่ทราบแหล่งที่จะหาสื่อการสอน นักเรียนที่ตั้งใจเรียนทำข้อสอบหรือทำแบบฝึกหัดไม่ได้ นักเรียนมักจะทำความวุ่นวายในห้องเรียนและไม่ตั้งใจเรียน¹

ในปีเดียวกัน สุวรรณ วัฒนาคาม ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับนิสิตฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับนิสิตฝึกสอน คณะครุศาสตร์ ในปีการศึกษา 2525 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 338 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นการเตรียมตัวสอน การวัดและประเมินผล การใช้สื่อการสอน การบริหารและการจัดการในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์นั้น นิสิตฝึกสอนสามารถปฏิบัติได้เหมาะสมมาก ส่วนด้านการดำเนิน

---

¹ลีริวัฒน์ ลายกนก, "ความคิดเห็นของนิสิตฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์และนักเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 91-92.

การสอนและการจัดกิจกรรมในห้องเรียน นิสิตฝึกสอนปฏิบัติได้เหมาะสมปานกลาง¹

ในปี พ.ศ. 2527 สวัสดิ์ ผลอุทิศ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีสภาพต่างกันในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับของปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา ระดับปริญญาตรีที่เกิดจากสภาพต่างกันของนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาวิชาเอกสังคม ซึ่งออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในปีการศึกษา 2525 จำนวน 282 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มีปัญหาในระดับปานกลางมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาการเตรียมและบันทึกการสอน ปัญหาการดำเนินการสอน ปัญหาการวัดและประเมินผล ปัญหาความร่วมมือของโรงเรียน ปัญหาความร่วมมือของครูพี่เลี้ยง ปัญหาความร่วมมือของอาจารย์นิเทศก์ และปัญหาความรู้พื้นฐานของวิชาสังคมศึกษา²

โดยสรุปแล้ว ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครู จากผลงานการวิจัยในประเทศ จะพบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการสอนและทำบันทึกการสอน การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ขาดหนังสือและเอกสารในการเตรียมการสอน การเลือกใช้วิธีสอน การดำเนินการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ขาดทักษะในการใช้และเก็บรักษาอุปกรณ์การสอน การผลิตอุปกรณ์การสอน จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นมากเกินไป นักเรียนมีปัญหาและก่อความวุ่นวาย

¹ สุวรรณ วัฒนาคาม, "ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับนิสิตฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์ปริญตคามหาบัณฑิตภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526)

² สวัสดิ์ ผลอุทิศ, "การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีสภาพต่างกันในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," (วิทยานิพนธ์ปริญตคามหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527)

ในชั้นเรียน การสร้างเครื่องมือในการวัดผล ขาดทักษะในการใช้ภาษาและปัญหาการควบคุมอารมณ์ ขาดการประสานงานกับเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์ที่เลี้ยงให้ความใกล้ชิดกับนักศึกษาน้อย ขาดความร่วมมือจากทางโรงเรียนที่ฝึกสอนและความยากลำบากในการจัดกิจกรรม นอกห้อง เรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

งานวิจัยต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1950 เวย์ (Way) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาถึงความยุ่งยากของ นักศึกษาครูและครูใหม่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงเกี่ยวกับการศึกษา ครูของวิทยาลัยครูรัฐแอปปาลาเชียน มีชื่อว่า "A Study of the Difficulties of Student Teachers as a Basic for the Improvement of Teacher Education with Particular Reference to the Appalachian State Teachers College" มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาถึงปัญหาและความยุ่งยากในการสอนของนักศึกษาฝึกสอนและ ครูใหม่ โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาฝึกสอน 132 คน อาจารย์นิเทศก์ 38 คน และครูซึ่ง ทำการสอนมีแรก 95 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนและครูใหม่มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการวางแผน การสอน เทคนิคการสอน การควบคุมดูแลกิจกรรม การปรับตัว มนุษยสัมพันธ์ การ วัดผล สำหรับด้านส่วนตัว ได้แก่ ทักษะที่มีต่อวิชาชีพ และบุคลิกลักษณะส่วนตัว ส่วนปัญหาที่นักศึกษา ประสบในขณะที่ฝึกสอน ได้แก่ การควบคุมระเบียบวินัยนักเรียน การจูงใจ และการตอบสนองนักเรียน การจัดกิจกรรม ความรู้ในเนื้อหาวิชา วัสดุการสอน ตลอดจนวิธีดำเนินการสอน¹

ในปี ค.ศ. 1953 ดิลเลย์ (Dilley) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาของกลุ่ม นักศึกษาครูในสาขาวิชาประถมศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงการฝึกหัดครูในมหาวิทยาลัยอินเดียना มีชื่อว่า "Problem of a Group of Student Teachers in Elementary Education

---

¹Herbert W. Way, "A Study of the Difficulties of Student Teachers and Beginning Teachers in the Secondary Schools as a Basic for the Improvement of Teacher Education with Particular Reference to the Appalachian State Teachers College, "Thesis Abstract Series. (1950): 132-135.

with Implications for the Improvement of Teachers Education at Indiana University" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าและวิเคราะห์ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนสาขาประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลจากนักศึกษาฝึกสอน 47 คน อาจารย์นิเทศก์ 47 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกสอนมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการสอน การปรับตัว ปัญหาที่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย แต่อาจารย์นิเทศก์เห็นว่าเป็นปัญหามากได้แก่ การใช้เสียง การจัดชั้นเรียน และการเตรียมการสอน ปัญหาที่นักศึกษาฝึกสอนว่าเป็นปัญหามากแต่อจารย์นิเทศก์ว่าเป็นปัญหาน้อย ได้แก่ การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ความบกพร่องในเนื้อหาวิชาและการหาอุปกรณ์การสอน¹

ในปี ค.ศ. 1969 อาร์โนล (Arnold) ได้ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการศึกษาถึงความสำคัญของอุปนิสัยและบุคลิกภาพของนิสิตฝึกสอน มีชื่อว่า "A Study of the Significance of Student Teacher's Personality Characteristics" เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางบุคลิกภาพที่ช่วยให้การฝึกสอนของนิสิตมีประสิทธิภาพ โดยสอบถามนิสิตมหาวิทยาลัยมินเนโซต้าจำนวน 78 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพของนิสิตมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อันได้แก่ จุลินภาวะทางอารมณ์ การแสดงออก ความมีสัมพันธภาพอันดี และสามารถปรับตัวทางสังคมได้ดี²

ในปี ค.ศ. 1970 เดียนา (Diana) ได้ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ถึงความเห็นของนิสิตฝึกสอนเกี่ยวกับบทบาทครูในชั้นประถม มีชื่อว่า "Analysis of Student

---

¹Norman E. Dilley, "Problem of a Group of Student Teachers in Elementary Education with Implications for the Improvement of Teachers Education at Indiana University," Thesis Abstracts Series (1953): 51-53.

²Hemjum Arnold, "A Study of the Significance of Student Teacher's Personality Characteristics," The Journal of Teacher Education 2 (Summer, 1969): 143-147.

Teachers' Perceptions of the Role of an Elementary Classroom Teacher" ได้ศึกษานิสิตฝึกสอนในระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยเวย์นส์เตท (Wayne State) ในรัฐมิชิแกน พบว่า ประสบการณ์ที่นิสิตฝึกสอนได้พบด้านต่าง ๆ ทำให้นิสิตมีความวิตกกังวลในขณะฝึกสอน ยังความขัดแย้งในหน้าที่บางอย่าง เช่น การวางตัวกับนักเรียนและการปรับปรุงตัวเข้ากับอาจารย์ในโรงเรียนที่ไปฝึกสอน ข้อเสนอแนะการเตรียมตัวอย่างดีก่อนการสอนจริง จะช่วยทำให้นิสิตมีสุขภาพจิตดีขึ้น¹

ในปี ค.ศ. 1972 จอห์นสัน (Johnson) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถและบุคลิกภาพของนิสิตฝึกสอน มีชื่อว่า "Personality Characteristics of Unsuccessful Student Teachers" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่นิสิตฝึกสอนไม่ประสบผลสำเร็จของวิทยาลัยแห่งรัฐเซนต์โคลด์ โดยใช้แบบสอบถามบุคลิกภาพและข้อวิจารณ์จากอาจารย์นิเทศก์ของนิสิตฝึกสอนที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการฝึกสอน ค.ศ. 1972 ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. การคัดเลือกนิสิตเป็นสิ่งสำคัญ เกณฑ์ในการคัดเลือกนิสิต เข้าศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู ประกอบด้วยความสามารถในการอ่าน การเขียน สุขภาพทางกายและทางจิต ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถและความสำเร็จทางวิชาการ

2. การเตรียมครูประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 2 ประการคือ รากฐานทางวิธีสอนที่ดี และการจัดประสบการณ์ทางการสอน²

ในปี ค.ศ. 1973 ชมิดท์ (Schmidt) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Student Teaching the Creation of Policy, Rules and Regulations Defining the Professional Role of the Student Teacher and the Cooperation Classroom Teacher Based

¹Jordan Diana, "Analysis of Student Teachers' Perceptions of the Role an Elementary Classroom Teacher," Dissertation Abstracts 31 (October, 1970): 1667A.

²Peter James Johnson, "Personality Characteristics of Unsuccessful Student Teacher," Dissertation Abstracts 32 (June, 1972): 6837A.

Upon Perceptions of Selected Ohio Principals and Teachers" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดนโยบาย ระเบียบสำหรับคณะกรรมการของวิทยาลัยครูในรัฐโอไฮโอ (Ohio) ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม 2 ชุด ชุดหนึ่งถามครูใหญ่ของโรงเรียนต่าง ๆ ในรัฐโอไฮโอ และอีกชุดหนึ่งใช้ถามครูที่ครูใหญ่เป็นผู้เลือกให้ตอบ ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ที่มีคุณค่าที่ควรจัดให้นิสิตระหว่างฝึกสอน ได้แก่ การวางแผนการเรียน การสอนและการจัดกิจกรรม การจัดและปกครองชั้น การให้คำแนะนำแก่นักเรียน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การประชุมครูและการประเมินผลตัวนิสิตฝึกสอน¹

ในปี ค.ศ. 1977 คลาร์ก (Clark) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Perceptions of the Secondary Teacher Preparation Program of the University of Arizona" การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการเตรียมครูมัธยมศึกษาของภาควิชามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยอริโซนา โดยใช้แบบสอบถามกับตัวอย่างประชากรที่สุ่มแบบธรรมดาร์้อยละ 10 โดยประมาณจากนิสิตที่สำเร็จการศึกษาดังแต่ปี ค.ศ. 1971-1975 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ควรเพิ่มโอกาสให้นิสิตฝึกสอนได้มีเวลาสังเกตการสอนและร่วมการสอนในบางชั่วโมงก่อนฝึกสอนให้มากขึ้น หรือฝึกทำงานตั้งแต่ปีแรกของการเข้าเรียนมหาวิทยาลัย
2. ควรพัฒนาโปรแกรมการฝึกสอนให้ดีขึ้น โดยมีการปฐมนิเทศก่อนฝึกสอน และให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนที่จะส่งนิสิตไปฝึกสอนก่อนถึง เทอมฝึกสอน
3. ควรมีการประเมินผลใหม่ โดยประเมินผลจากความสัมฤทธิ์ผลในภาคปฏิบัติจริง
4. ก่อนส่งนิสิตออกฝึกสอน คณะกรรมการฝ่ายการฝึกสอนควรทดสอบความรู้ ความสามารถ และสำรวจความพร้อมของนิสิตจะออกฝึกสอนว่า มีสุขภาพจิตดีและเต็มใจที่จะออกฝึกสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

¹Donald Edward Schmidt, "Student Teaching : The Creation of Policy, Rules and Regulations Defining the Professional Role of the Student Teacher and the Cooperating Classroom Teacher Based Upon Perceptions of Selected Ohio Principals and Teachers," Dissertation Abstracts 33 (January, 1973): 3469-3470.

5. อาจารย์ที่เลี้ยงควรให้ความช่วยเหลือแนะนำนิสิต ในการเตรียมการสอนวิชาต่าง ๆ ควรเตรียมใช้เทคนิค และอุปกรณ์การสอนชนิดใด ควรจัดกิจกรรมอย่างไร ตลอดจนให้คำแนะนำวิธีปกครองชั้นเรียนให้นิสิตฝึกสอนด้วย¹

ในปี ค.ศ. 1978 แมดเลย์ (Madley) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Anxiety and Student Teaching" เพื่อศึกษาระดับความวิตกกังวลที่นิสิตฝึกสอนมีก่อนการฝึกสอนและระหว่างการฝึกสอน โดยส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตฝึกสอน เพศหญิง 23 คน และเลือกกลุ่มสัมภาษณ์ 6 คน รวมทั้งสัมภาษณ์อาจารย์ที่เลี้ยงของนิสิต 6 คนนี้ด้วย ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่นิสิตวิตกกังวลในการฝึกสอน คือ เรื่องสถานที่ตั้งของโรงเรียน ความสัมพันธ์กับอาจารย์ที่เลี้ยง ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาของนิสิตเอง และพบว่าความสำเร็จและความล้มเหลวของประสบการณ์การทำงานกับนักเรียนที่ผ่านมา มีอิทธิพลต่อระดับความวิตกกังวลในการฝึกสอน ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีสาเหตุมาจากการมอบหมายงานของโรงเรียน เวลาในการปฏิบัติงาน การที่ไม่มีโอกาสได้รู้จักโรงเรียนก่อนเริ่มการฝึกสอนและการมีอาจารย์ที่เลี้ยงมากกว่าหนึ่งคนในเวลาเดียวกัน²

โดยสรุปแล้ว ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากผลงานการวิจัยของต่างประเทศพบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับ การวางแผนการสอน เทคนิคการสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน การใช้เสียงในการสอน การสร้างแรงจูงใจ และการตอบสนองของนักเรียน วัสดุอุปกรณ์การสอน การควบคุมระเบียบวินัยนักเรียน การจัดชั้นเรียน การให้คำแนะนำแก่นักเรียน การวัดผลการเรียน การปรับตัว วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความสัมพันธ์กับอาจารย์ที่เลี้ยง และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

¹Selly Newbert Clark, "Perceptions of the Secondary Teacher Preparation Program of the University of Arizona," Dissertation Abstracts 38 (October, 1977): 2054A.

²Susan Mary Madley, "Anxiety and Student Teaching," Dissertation Abstracts 39 (December, 1978): 3526-3527A.

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากผลงานการวิจัยของต่างประเทศ มีส่วนคล้ายคลึงกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในประเทศ จึงสรุปได้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหา ทางด้านการเตรียมการสอน วิธีสอน อุปกรณ์การสอน การปกครองชั้น บุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย